

Opetushallitus
kirjaamo@oph.fi

Lausuntopyyntöne 14.6.2017 OPH-1458-2017

JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN LIITTO JHL RY:N LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYS- ALAN PERUSTUTKINNON AMMATILLISTEN TUTKINNON OSIEN PERUSTEIDEN LUONNOK- SESTA

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien perusteiden luonnokseen.

Yleistä tutkinnon perusteista

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto on suosittu ja arvostettu tutkinto Suomessa ja JHL pitää hyvänä, että sitä kehitetään työelämälähtöisesti. Tutkinto antaa mahdollisuuden suuntautua hyvin eri aloille. Lähihoidon ammattilaisia tarvitaan työmarkkinoilla entistä enemmän, jotta myös tilapäistä tai pitkäaikaista hoivaa, huolenpitoa ja ohjausta tarvitsevat ihmiset voisivat elää hyvää elämää. Palvelutarpeet kasvavat erityisesti vanhusten laitoshoidossa, kotipalveluissa sekä palveluasumisessa ja osajista kilpaillaan.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto on laaja kokonaisuus erilaista sosiaali- ja terveysalan ammatillista osaamista, joka tutkinnon perusteissa on jaettu kahdeksaan osaamisalaaan. Osaamisalat motivoivat opiskelijoita suuntautumaan haluamalleen alalle. Yhteiset pakolliset tutkinnon osat antavat vahvan perusosaamisen. Osaamisalan pakolliset syventävät alan ammatillista osaamista. Lisäksi vapaasti valittavat tutkinnon osat laajentavat osaamista.

Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa Kuntoutuksen ja Vanhustyön osaamisalat on yhdistetty *Ikääntyvien hoidon ja kuntoutumisen osaamisalaksi*, mikä on JHL:n mielestä oikean suuntainen ehdotus.

Tällä hetkellä käynnissä oleva Perustason ensihoidon koulutuskokeilu on huomioitu luonnoksessa. Nykyinen Ensihoidon osaamisala on korvattu *Perustason ensihoidon osaamisalalla*, joka tarjoaa monipuolisempaa osaamista.

JHL kannattaa uutta *Perustason ensihoitaja* -tutkintonimikettä.

Sosiaali- ja terveydenhoidon tai varhaiskasvatuksen aloilla työntekijä joutuu usein opastamaan uusia työntekijöitä tai toimimaan työpaikkaohjaajana. Tulisikin harkita *Työhön opastaminen* tai *Työpaikkaohjaajana toimiminen* valinnaisten tutkinnon osien lisäämistä tutkinnon perusteisiin.

Tutkintorakenne (Ammatilliset tutkinnon osat)

JHL esittää, että tutkinnon rakenteessa Sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisalan pakollisissa tutkinnon osissa on *Kotihoidossa toimiminen* (40 osp) ja *Sairaanhoitotyössä toimiminen* (35 osp).

JHL katsoo, että tämän osaamisalan pakollisessa osiossa tulisi painottaa enemmän sairaanhoitotyötä kuin kotihoitotyötä. Tällöin Sairaanhoitotyössä toimimisen osaamispisteet voisivat olla 40 ja Kotihoidossa toimimisen 35.

Ikääntyvien hoidon ja kuntoutumisen osaamisalalla *Kotihoidossa toimiminen* on pakollisena ja siinä 40 osaamispistettä onkin paikallaan.

Myös Vammaistyön osaamisalan kohdalla *Osallisuuden edistäminen vammaistyössä* (35 osp) tutkinnon osa tulisi siirtää *Vammaisen asiakkaan toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen* tutkinnon osan (40 osp) jälkeen.

Tutkinnon osat ja ammattitaitovaatimukset – yksittäisiä muutosehdotuksia sisältöihin

Tutkinnon osa 2.2. Ensihoidossa toimiminen

JHL esittää, että neljänteen arviointikriteeriin tulisi lisätä työehtosopimuksen lisäksi myös työlainsäädäntö.

- osoittaa työssään tietonsa lähihoitajan työhön liittyvistä työehtosopimuksen ja työlainsäädännön mukaisista oikeuksista ja velvollisuuksista

Tutkinnon osa 2.4. Ikääntyvien osallisuuden edistäminen

Ammattitaitovaatimusluettelosta (s. 43) puuttuu ammattitaitovaatimus: Opiskelija toimii työyhteisön jäsenenä, joka kuitenkin on myöhemmin mainittu OPISKELIJA EDISTÄÄ ASIAKKAAN INHIMILLISTÄ ELÄMÄÄ SAATTOHOITOVAIHEESSA jälkeen (s. 52).

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA YLLÄPITÄÄ TYÖHYVINVOINTIAAN, TYÖTURVALLISUUTTA JA ASIAKASTURVALLISUUTTA: Ergonominen toiminta –kriteeri (s. 55):

JHL:n mielestä koko kriteeri vaikuttaa kevyehköltä ja sinne voisi lisätä esim. ergonomisen työskentelyn osaaminen –osaamiskriteerin.

Tutkinnon osa 2.7. Jalkojenhoitotyössä toimiminen (s. 72)

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA OTTAA TYÖSSÄÄN HUOMIOON JALKOJENHOIDON SUOSITUKSET:

JHL katsoo, että laatukriteereiden lisäksi jalkojenhoitotyössä voisi olla mukana kriteereinä myös käypähoitosuositukset.

Tutkinnon osa 2.10. Kotihoidossa toimiminen

Ammattitaitovaatimukset – kohtaan (s. 98) JHL esittää seuraavia lisäyksiä:

Opiskelija osaa:

- toimia vuorovaikutuksessa asiakkaan **ja omaisten** kanssa. Perusteluna on, että omaiset ovat tärkeä osa asiakkaan hoidossa esim. muistisairaat asiakkaat
- arvioida ja kehittää toimintaansa. Ehdotamme lisäystä **sekä työyhteisöä**.

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA SUUNNITTELEE, TOTEUTTAA JA ARVIOI TYÖTÄÄN KOTONA ASUVAN ASIAKKAAN LUONA:

Kiitettävä K3 (s. 101):

JHL esittää kuudenteen kriteeriin lisäystä **ja raportoi**: toimii aktiivisesti suunnitelman mukaan ja arvioi monipuolisesti sen toteutumista sekä tuo esille **ja raportoi** asiakkaan toimintakykyyn liittyviä muutostarpeita.

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA TOIMII VUOROVAIKUTUKSESSA ASIAKKAAN KANSSA (s.102):

Kaikilla arvioinnin tasoilla on kriteerinä: *käyttää kosketusta, huumoria ja läsnäoloa hoitaessaan asiakasta*.

JHL ehdottaa, että tähän arviointikriteeriin lisätään esim. **tilanteeseen sopivaa tai tilanne huomioiden, tarkoituksenmukaisella tavalla** käyttää kosketusta, huumoria ja läsnäoloa hoitaessaan asiakasta.

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA OHJAA PALVELUIDEN KÄYTÖSSÄ (s. 109):

Kaikilla arvioinnin tasoilla on viimeisenä kriteerinä ”*ohjaa asiakasta sähköisten palvelujen käytössä*”. Tähän JHL esittää lisäystä *asiakasta* **ja omaisia**.

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA KÄYTTÄÄ ALAN TYÖMENETELMIÄ, VÄLINEITÄ JA MATERIAALEJA KOTONA ASUMISEN TUKEMISESSA JA ELÄMÄNHALLINNAN VAHVISTAMISESSA :

Kanssakäymisessä ohjaaminen (s. 116):

Kiitettävän suorituksen kolmanteen kriteeriin JHL ehdottaa lisäystä ...toimii vuorovaikutusmallina ja ohjaa **sekä kannustaa** sosiaalisten suhteiden...

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA OHJAA ASIAKKAITA PALVELUIDEN KÄYTÖSSÄ JA VALINTOJEN TEKEMISESSÄ:

kriteereiden **oikeudellinen ennakointi**:

JHL ehdottaa, että tätä arviointikriteeriä voisi olla tarpeen avata tarkemmin, jotta osaamisen voi osoittaa ja arvioida.

Tutkinnon osa 2.13. Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen (s. 127)

JHL pitää hyvänä ja oikeana sitä, että tässä Lapsen kasvun -osiossa tuodaan esille pedagogisen toiminnan suunnittelemisen, toteuttamisen ja arvioinnin osaaminen ja sen merkitys tällä osaamisalalla.

Varhaiskasvatuslain ja uuden varhaiskasvatuksen perusteiden vahvan pedagogisen osaamisen varmistamiseksi työelämässä JHL esittää seuraavia ammattitaitovaatimuksia aikaisempien lisäksi:

- **Opiskelija osaa toimia sukupuolineutraalisti**
- **Alle kolmivuotiaiden pedagogiikka ja perustoiminnot**
- **Leikin psykologis-pedagogiset opinnot ja työtoimintojen pedagogiikka**
- **Psyykinen kehitys, kehitysteoriat ja kehityksen havainnointi**

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA SUUNNITTELEE TYÖTÄÄN JA TEKEE MONIALAISTA YHTEISTYÖTÄ (s. 129):

JHL esittää, että Kiitettävä K3 –kriteereissä olisi mukana myös Hyvä H2 -kriteereissä mainittu **Tuntee eri ammattiryhmien tehtäviä ja vastuualueita työyksikössään.** Tämän voisi siirtää ensimmäiseen kriteeriin kohdan **Tuntee varhaiskasvatuksen monialaista verkostoa** tilalle, josta taas tulisi oma kriteeri. Näin ollen kiitettävässä suorituksessa olisi neljä arviointikriteeriä aikaisemman kolmen sijaan.

KIITETTÄVÄ K3	• <u>toimii oman ammattinsa työnkuvan, työyksikön tehtävien ja vastuualueiden mukaan sekä tuntee eri ammattiryhmien tehtäviä ja vastuualueita työyksikössään</u> • <u>tuntee varhaiskasvatuksen monialaista verkostoa</u> • tekee vastuullisesti ... • suunnittelee työtehtävänsä yhteistyössä...

Mikäli tästä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon *Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen* tutkinnon osasta 2.13 tehdään yhteinen tutkinnonosa kasvatuksen ja ohjauksen perustutkinnon *Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalan* kanssa, JHL katsoo, että on tarpeen jättää kylliksi aikaa myös kasvatuksen ja ohjauksen perustutkinnon perustetyön loppuun saattamiseen ja työryhmän esityksen saamisen lausuntojen huomioimiseen, ennen kuin tämän osaamisalan ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteeristö sekä osaamissisällöt voidaan lopullisesti katsoa päätetyksi.

Tutkinnon osa 2.17: Mielenterveys- ja päihdetyössä työskenteleminen

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA TYÖSKENTELEE SOSIAALI- JA TERVEYSALAN SÄÄDÖSTEN, SUOSITUSTEN, OHJEIDEN JA KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISESTI:

JHL pitää tärkeänä *Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti toimiminen* -ammattitaitovaatimuksissa (s. 177) **oikeudenmukaisuuden** kriteeriä sekä tyydyttävässä, hyvässä että kiitettävässä suorituksessa.

Tutkinnon osa 2.20: Osallisuuden edistäminen vammaistyössä

Ammattitaitovaatimus OPISKELIJA SUUNNITTELEE TYÖTÄÄN JA TEKEE YHTEISTYÖTÄ TYÖRYHMÄN JA VERKOSTOJEN JÄSENEKSI (s. 204):

JHL pyytää avaamaan *imagollinen markkinointi* käsitettä, joka on otettu kriteeriksi vammaistyössä kaikilla arviointiasteikoilla.

Yhteenveto

- Yleistä tutkinnon perusteista;
Tutkinnon perusteiden kokonaisuus on oikeansuuntainen ja työelämän tarpeista lähtevä.
- Tutkinnon rakenne;
Sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisala; painopiste sairaanhoitotyössä toimimiseen
- Vammaistyön osaamisala;
Vammaisen asiakkaan toimintakyvyn edistäminen ensisijaiseksi
- Tutkinnon osat ja ammattitaitovaatimukset:
Huomioita kohtiin 2.2, 2.4, 2.7, 2.10, 2.13, 2.17, 2.20

JHL toivoo, että esittämämme muutokset ja täydennykset otetaan huomioon tutkinnon perusteiden laadinnassa.

Lisätietoja:

koulutustoimitsija Heini Wink
heini.wink@jhl.fi gsm 050 589 1326

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Håkan Ekström
toimialajohtaja